

INLEDNING

När jag var ny som präst var det mycket kaffe och kakor – mycket kakor! Jag tyckte oftast att det var fantastiskt, men det hände att det blev lite i överkant. Nu, i mitt uppdrag som biskop, är det snarare måltider det handlar om.

Som biskop i Lund har jag S:t Laurentius halster i mitt heraldiska vapen. S:t Laurentius är komikers, kockars och konditorers helgon. Dessutom är Lunds domkyrka helgad åt S:t Laurentius. Låt oss ägna lite utrymme åt det faktum att jag har alla kockars helgons attribut i mitt biskopsvapen och fördjupa oss något i måltidens teologi.

En måltid är större än summan av de två delarna »äta« och »prata med varandra«. Måltiden är en transcendent och existentiell händelse, en lovsång till livet. Måltiden berör mig på djupet. Jag minns den tecknade filmen »Aste-

rix och Cleopatra« där Obelix sjunger »äta bör man annars dör man«.

Men när jag säger att måltiden berör på djupet menar jag att den ger livet innehåll. Måltiden är mer än att få i sig näring. Den öppnar en kanal, ett maskhål, mellan olika världar. En måltid tillsammans med andra är så mycket mer och större än att bara äta.

Kanske är det förlusten av förståelsen för måltidens existentiella betydelse som är utmärkande för den något märkliga berättelse många vittnar om från 60- och 70-talen. Den om barnen som lekte hemma hos varandra och fick så olika upplevelser, beroende på om värdfamiljen var svensk eller inflyttad från en annan kultur. Hemma i den spanska, italienska eller chilenska familjen bjöds gästerna självklart på mat, medan det i det svenska hemmet bara bjöds till bords om man fått tillåtelse från gästens föräldrar. Det skulle ju vara nyttigt, och man kunde i värsta fall få för mycket och därmed spolia familjens planering av näringsintaget. Men kärlek och gemenskap får man inte för mycket av. Kanske är det därför både judendom och kristendom har måltiden som central

bland heliga handlingar. De heliga måltiderna bygger gemenskapen med Gud. Men också den profana måltiden är en lovsång till Skaparen som gjort doftceller och smaklökar mottagliga för »tonerna« i mat och dryck, och som finns närvarande i varje sammanhang där människor möts i kärlek.

Jesus säger till församlingen i Laodikeia: »Se, jag står vid dörren och bultar. Om någon hör min röst och öppnar dörren skall jag gå in till honom och äta med honom och han med mig« (Upp 3:20). Detta har blivit ett populärt motiv på tavlor och syns i många kapell och bönhus. Jesus står utanför en port med en herdestav eller vandringsstav i ena handen, och med den andra knackar han på porten. Kanske tänker man att han ska gå in och föra ett allvarligt samtal? Men det han vill är att få komma in och äta tillsammans. Måltiden manifesterar samhörigheten. Historiskt har en del kungar bjudit in hedersgäster att vara åskådare till kungens måltid. Det är något annat. Kungarnas Konung kommer hem till, och ber om att få bli inbjuden hos var och en. Där vill han dela en måltid. Gemenskapers gemenskap, Jesus

Kristus sitter tillsammans med mig och äter.

Jag ser en måltid, rätt komponerad, som ett konstverk. Det är en visuell upplevelse men framför allt en upplevelse för doft, smak och känsel. Någon har använt sin kompetens för att kombinera råvaror och kryddor och tillaga dem just så som den har tänkt, och presenterar det för någon annan (eller för sig själv) som då kan vara helt receptiv och låta doft, smak och känsel, tillsammans med synupplevelsen, leda in i en värld som är strax utanför den vanliga. Det är konst!

Förmågan att njuta av en överraskande upplevelse med hjälp av alla sina sinnen är jämförbar med förmågan att uppleva musik eller andra specialiserade konstupplevelser. För musikupplevelsen behövs någon grad av musikalitet kombinerad med övning i form av lyssnande, och kanske eget musicerande, för att få hela upplevelsen ur de framställda tonerna. När det gäller måltiden, som inte bara är ett närings- och energiintag, blir upplevelsen större med hjälp av övning i form av smakande och kanske egen matlagning.

En välkomponerad måltid är som en lov-

sång till Skaparen. En symfoni av dofter och smaker som gemensamt blir till en sång, ett musikstycke, som öppnar en förbindelse mellan mig och Heligheten. Mat och vin i harmoni blir en aning om att Gud är närvarande.

Kanske är det för att måltiden, vilken leder oss in i en värld av upplevelser som kan avnjutas samtidigt som samtal äger rum, som så många viktiga möten äger rum i samband med en sådan.

I denna bok vill jag låta måltiden vara vår guide in i mysteriet – mysteriet att den Oändlige och Helige, Gud själv, vill leva i gemenskap med mig – ändlig, ohelig och allt annat än gudomlig.